

15 IANUAR 1870.

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINTE ȘI ARTE

BIROUL GAZETEI :

În București, Pașagiul
Roman, despre Grădi-
na Stavri. — Ese de
doă ori pe lună. — A-
bunarea se face pe un
an întreg.

PREȚUL PE UN AN :

22 OCT. 2019

pentru capitală este 20
lei noi ; pentru județe,
22 lei noi ; pentru stră-
inătate 12 fiorini. —
Scrisorile nefrancate
nu se primesc.

S U M A R

Nimfa, balada de Gr. H. Grădeea.
Tesaurele lui Beni-Ali, narație de I.
M. Riuwénu.
Viața lui Georgiu Sion, din Aron Puni-
nul.
Privigătorea, poezie de Georgiu Sion.
Punga mea, cântec de Georgiu Sion.
Imenul și Amorul, baladă de Gr. H.
Grădeea.

Viața lui V. A. Urechia, din Aron Puni-
nul.
Caracterile poeziei române, studiu de
V. A. Urechia.
Inconsolația, elegie de P. Angelescu.
Despre Arta rebelului, poemă de ge-
neralul Du Pont.
Vinderea femeilor în Londra, de Goulet.

BUCUREȘTI. — TIPOGRAFIA CURȚEI (LECRĂTORII ASOCIAȚI), PASAGIUL ROMÂN.

Bibl. Univ. Cluj

803-1004

ALBINA PINDULUI

REDACTOR : GR. H. GRANDEA

NIMFA

(LEGENDĂ LITUANĂ).

Cine'î acel june palid și frumos?
Cine'î acea jună cu păr d'abanos?
Ei pe malul apei cu undele crețe.
Lîmpede ca cerul plin de frumusețe,
La lumina lunel' merg înecător
Și'n tăcerea nopței își vorbesc d'amor.
Junele'î sărută fața ei cea dragă.
Iară ea roșase ca o dulce fragă.
Ori și cine'î vede, vede doi amanți.
Dar în cursul vișetel' fi-vor ei constanți?

Sub un arbor, noaptea, ai ei întilnire.
Luna îi privește cu compătimire.
Junele cel palid din vînt trăsese;
Dar copila cine'î, nimeni nu ghicesce.
Căci, pe ori-și care de am întreba,
Nimeni n'ar fi 'n stare respunde ce-va.
De unde ea vine, nimeni nu scie;
Unde ea se duce, nimeni nu scie;
Ca un smeu din valuri ese și zîmbesce,
Ca o flămă-a nopței pere, se topește.

« — Jură'mî p'alba lună, Junele îi dîce,
Că'mî vei spune totul lămurit, aice.
Care 'î e poteca — când tu vii la mine?
Unde 'î este casa — ca să vii la tine?
Cine 'î sunt părinți? — voiți a mi te cere,
Să trăim noi zile d'aur și de mlere.
Tîmna'î către fine și al Iernel' vînt
Va aduce mîrtea pe acest pămînt;
Și atuncea, dragă, pe aceste țermuri
Să te-aștept cu sinul sfășiat de chinuri?

«Și atuncea, dragă, ca o căprioară,
Ca o dulce umbră ce în noapte sbîră,
Prin pădurea desă a să rătăcesci?
Oh! rămîni cu mine, dacă me iubești.
Stinge p'a mea buză lungile suspine,
Și frumoșele zile vei trăi cu mine.
Veđi tu a mea casă pintre pomiori?
Saltă la privire pe un rațu de flori.
Sunt într'însa tîte cu îndestulare
Și pădurea este bună de vîinare.

« — Nu voiesc I respunde alba copilășă,
Resfrînd pe sinu'î negra ei coșișă.

Bunul meu păriute 'mî a grăit o dată:
«Gura unui june e înveninată,
«Căci el are vorba de privilegiată,
«Dar în sine este vulpe-amăgitoare.
Mai mult am credință 'n visele ce sbor,
De cât în vorbirea 'î plină de amor!
'Tî ași primi dorința, dragul meu frumos,
Dar soțiel' tele fi-vel credincioș?»

Junele 'ngenuchfe 'lale ei picîore,
Și c'o voce tare și petrunătoare,
Îi rosti îndată asprul jurămint
Ce sbură în noapte repetat de vînt.
Îi jură p'a lunel' palidă lumină,
P'a eternității grație divină.
« — Tine'î jurămintul, scumpul meu Iubit,
Că ori cine 'Lealcă este pedepsit!
Vai d'a lui viață, vai și dupe mîrte
Că în para Genei demon' o să 'l porțe!»

Și dîcînd acestea vergina frumoșă,
Și aruncă pe spate coma ei stufoasă.
Dup'o sărutare plină de amor,
Pe poteci ascunse s'avîntă ușor.
Junele alergă și o urmăse,
Dar ca s'o ajungă, el nu isbutesce:
Căci copila mîndră fuge sprinteolră,
Cum pe vale putul mic de căprioară,
Și, cum fluturelul pere 'n verdea lăsă,
Pere și copila în pădurea desă.

Junele rămîne ca încremenit,
Împrejur se uită trist și rătăcit:
Tot e în tăcere, numai sub picior
Frunzele uscate fremăt scot ușor.
Lacul ocolesce, singur și ulmit;
Sufletul seî geme de dureri sdrobot.
Cînd o frunză pică, cu flori tresare.
Bietul june crede tot că e visare.
Dar din munți d'odată vîntul greu mugesce;
Unda se înalță, spumă, vijiesce.

Vijălia urlă, stîncă se clătesce,
Luna se ascunde, valul bubuesce.
Dar din alba spumă iată că resare
O vergină dulce, plină de 'ncăntare,
Cu obraji rumeni, doș rođiori,
Auriți de rațe ce cobor din flori;

Sinul ei de nimfă, dulci dorinți deșteptă ;
Gura'î ținbitore, sărutări așteptă.
Un vestmint ca cea noaptei învălece
Corpu'î plin de grații care ne răpesc.

«— Ce gândire tristă și misterioasă
Sufletu'î ocupă ? — Ea'î vorbi volosă. —
Pentru ce tu singur pe aceste maluri,
În tăcerea nopții, stai, privind la valuri ?
Tu fabești din suflet pe acea copilă
Care, pentru tine, n'are nici o milă !
Intr'o așteptare, treci mereu viața ;
Dar junia'î scurtă și nu'î simți dulcea.
Singur, numai singur, să fubești nu'î bine ;
Pote că ea ride cu-alt amant de tine !

«Fugi, o părăsește, tinere frumos !
Uită și amorul ei neomenos !
P'al meu sin ferice și demerdător,
Vin-o, în viață să te 'mbăt d'amor.
P'aste răcoroșe valuri cristaline,
Vom pluti ca'n ceruri stelele divine ;
Dacă vei vrea aborul unei rondare,
Vom sbura pe luciū dupe cum sbor ele ;
Dacă vei vrea jocul peacelui ușor,
Ne-om juca când este soarele ardător.

«Iară noaptea 'n sinul apei limpedi, ei,
În talamul nostru, fericiți, aglobii,
Pe un pat de roșe, amândoi în brațe,
Somnul cu dulci visuri a să no resfate !
Nimfa de o dată sinu'î develece,
De voluptoși carmenii junelă a'nimesce ;
În pământ privirea blândă a țințit
Și precum o roșă, el s'a rumenit.
Nimfa iar îl chiamă lingă sinul se ;
«Să te scaldî cu mine, vin-o, dragul meu !

Pe al apei luciū veselă s'avintă,
De răcula apei drăgălaș se 'ncântă ;
Sinul ei tresare d'amoroși fiori
Și în ochi'î uogri ard două volvorii.
Cu o undă rec pe copil stropesc,
Iară el s'aprinde, fața'î rumenesce.
Spre mal să răpede, dar 'și așintă gîndul.
Ar voi să sară, dar e jurămîntul.
Dar un val de spumă pe picior 'î atinge,
Flacărea iubirei sufletu'î încinge.

Simțul se aprinde, mintea îi răpesc,
Inima'î amorul nou o mistuiește :
Dupe cum în taină mîna simțitor
Unul amant tinăr, strînge cu ardore
P'a amantei sele, jună ruginoasă,
De'î coprinde sinul flama voluptoasă.
Vinătorul uită primul seū amor,
Uită jurămîntul înfloritor ;
În prăpastea năgră a cădūt orbece,
Un alt dor acuma sinu'î mistuiesce.

Unda cristalină o despică 'n valuri
Și nici nu mai vede ale apei maluri.
Nimfa voluptoasă și desmerdătoare,
La lumina lunel cea mîngăitoare,
Cu el se desfată. Cînt cu bucurie.
D'al lor joc spumcă unda argintie.
Mîna lui ardendă strînge alba'î mînă
Și pe mica'î gură sărutări adună.
Ochi în ochi se caut, rid și se stropesc.
Stelele și luna dulce'î jinduesc,

Dar un vînt mugesc, un nor des s'arată
Și prin o lumină se desface 'ndată.
Junele 'n el vede p'alba copiliiță,
Fosta lui amantă, a cărei coaiță
La lumina lunel dulce săruta,
Și drept mulțumire, floricele'î da,
«— Unde'î jurămîntul, scumpul meu iubit,
Că ori-cine 'l calcă este pedepsit ?
Val d'a lui viață, vai și dupe marte,
Că în para Genei demoni o să'î porțe !

«Nu ție se cuvine 'n unda argintie
Să desmerdî simțirea, plin de bucurie ;
Nu în sinul apei pe un pat de flori,
Cî pămîntul crape pină 'n fundul se ;
Flăcări infernale ardă corpul teū !
Iar sub acest arbor, d'acum în tăcere,
Sufletu' teū lănced plîngă cu durere,
Secoli mistuindu'î flacărea turbată
Ce din sinul Genei ese 'nvolvorată !»

Junele aude, se înflorcă,
Cercă să s'afunde, mintea lui turbază.
Imprejur se nltă c'ochi rătăciți,
Că'î gonece îi pare demoni argisiți.
Vîntul greū mugesc în pădorea desă....
Apa se înaltă, urlă furioasă....
Valuri înspumate se roteș în fund,
Ale Genei sinuri lătă se desfund...
Șerpi cei de flacări trec în sus de maluri,
Junele și Nimfa aū perit în valuri !

Și acum vultorea spumă și mugesc,
Valul cu urgie gemo, se roteșce,
Și'n lumina lunel se ved des că sbor
Doă umbre albe ca ușure nor :
Spun că este Nimfa și sperjurul june
Care pină astă-ji flacărea 'î repune ;
Sufletu'î sub arbor arde 'n foc de viu !
Juna înconjoră lacul argintii !
Cine'î acest june ? vinător era.
Cine'î astă jună ? N'am putut afla !

1860

Gr. H. Grăndea.

TESAURELE LUI BEN-ALI

NOVELĂ

Ali, supranumit *Avarul*, din cauza marelui său nesațiu de aur, lăsa la morțea unicului său fiu Ben-Ali a avere foarte însemnată. Parcimonios și îndemânat, el grămădise comori peste comori. În lunga carieră a vieții sale, nu numai că nici o dată nu făcuse cheltuieli nefolositoare, dar încă adesea se priva chiar și de cele necesare în mijlocul avuțiilor sale. Ben-Ali scia bine că a să moștenescă averi însemnate, nu scia însă că aceste averi era incalculabile. În spațioasele subterane ce conțineau produsul ostentiv și al economiilor părintelui său, el descoperi case încărcate cu aur și cu nestimate.

Cu atâtă avuție ar fi putut să cumpere mai multe cetăți și coprișuri. Cu toate acestea Ben-Ali nu era fericit. Nu putea nici o dată să iese din casă spre a își căuta de interese, fără să auză că l vorbesce lumea de rău. Adesea copiii se țineau dupe dînsul în strade strigînd: « Iacă moștenitorul lui Ali-Avarul! Iacă fiul Avarului! »

« Îmi voi răzbuna eu! » dîse în sine într-o zi simțitorul și generosul Ben-Ali.

Cată să scim însă că pe cât tatăl fusese de egoist și impiu, pe atât fiul era de generos și religios; de aceea răzbunarea ce și propusese, de și foarte strania, era demnă de inima lui.

« Sunt opulent, își dîse el; aș putea să trăiesc în cel mai mare fast, să călătoresc într-un mod mareț, să sbor din plăcere în plăcere, să gust din toate bucuriile, să me împărtășesc din toate delicioasele vieții... Renunț însă la toate acestea. Voi căuta de săraci și mi voi pune toate puterile spre a-i ajuta. Voiesc ca în Alep, cetatea mea natală, să nu se mai auză de nici un infertunat. »

De atunci, Ben-Ali, eșia spre acest scop în toate zilele straveștit ca un pelerin, străbătea stradele cele mai obscure și neamblate, intra prin locuințele cele mai umile, și unde afla indigenți cari nu și puteau nutri copii, sau junii fără meșii de a întreține pe bătrîni și scăpătații lor părinți, le împărția aur și i invita să-l viziteze la locuința sa, unde îi îmbia să prădăscă împreună la modesta masă.

Împăcat ast-fel cu sine și mulțumit de întrebuințarea averii sale, într-una din zile eși din cetate spre a respira aerul câmpiilor învecinate. Âmbalase ast-fel mai două ore cînd, la intrarea unei păduri de castani, dete de un bătrîn care tîia lemne cu o mare anevoință. Dupe etatea lui, și dupe neputința fizică în care se afla de a ridica în spate lemnele ce tăfese, se putea vedea că numai nevoia îl făcea a se da la un travaliu atât de trudos.

« Amice, dîse Ben-Ali, adresîndu-se către necunoscut, lasă astă sarcină care e mai presus de puterile tele, și priimesce acești arginți ce mi s'au încredințat de cel Prea-Nalt cu îndatorirea de a-i da și eu celor infertunați.

— June, response bătrînul, conservă-ți banii pentru o întrebuințare mai bună, eu nu voiesc a vieții de cît cu sudorea frunții mele.

— Mă măhnesci, prorupse Ben-Ali, sunt avut; am mai multe comori de cît Cresu, și, în loc de a le ținea ascunse în pămînt sau de a le risipi în plăceri deșerte, m'am determinat a ușura cu dinsele miseria celor ce nu au nimic; voi trăi cumpetat pe cît se vor mai afla scăpătați în Alep. Te rog, dar, dacă nu pentru dumneata, cel puțin pentru mine, priimesce această mică sumă, pe care mi-o vei înapoia cînd nu vei mai avea nevoie de dînsa.

— Îți mulțumesc! » dîse bătrînul suridînd cu un aer de despreț și urmîndu-și lucrul fără a se mai uita la el.

Ben-Ali înțelese atunci că necunoscutul nu numai îi refusa darul, ci încă îi și desprețuia purtarea în această împregiurare.

« Bătrînule, adause fiul lui Ali, bine, pricepe să nu priimesc ajutorul ce îți ofer, căci acesta o atribuie puterii tele de suflet; dar nu înțeleg de loc pentru ce să îți ridi de bunele mele intenții.

— Cum să nu rid, response necunoscutul, cînd ved că tu îți inchipuiesci că o să poți ajuta pe toți săracii.

— Mi-am spus, sunt avut, și tesaurele mele sunt nemărginite.

— În junețea mea, adause bătrînul, am auzit vorbindu-se de o insulă depărtată în care se dîcea că se află domni atât de avuți în cît fie-care dintr'înși ar fi putut să cumpere imperiuri întregi. Ei bine! de ai posede numai tu toate tesaurele acestor opulenți insulari, tot nu ai fi în stare prin eleimosinele tele să întampini nevoile tuturor scăpătaților.

— Bine, dîse Ben-Ali, nu voi putea ajuta pe toți, voi ajuta însă, o mare parte dintr'înși, și numărul infertunaților se va micșora.

— Din contră, în anul viitor se va vedea în Alep un numer îndoit de săraci, și greșeala va fi a ta. »

Fiul lui Ali nu putea să înțelegă cum ajutînd cine-va pe nefericit, numărul nefericitorilor pôte să crească; lăsa pe necunoscut pe care l luă de un om înțestat, și înturnîndu-se a casă, își urmă cu stăruință sarcina ce luase. Activ și compătimitor tot d'o-dată, nu lăsa să trecă nici o zi în care să nu se facă autorul vre-unei fapte bune. Se ducea din colibă în colibă, și pretutindeni semăna aurul cu mâni plini. Nici timpul rău, nici fatiga nu l puteau reține dela aceste es-

cursii de predilecție. El nu viețuia de cât pentru săraci.

Cu toate acestea de la un timp o preocupare începu a-l poseda. Ben-Ali observa că numărul săracilor nu numai nu se împuțina, dar încă din zi în zi părea că se adauge, și că, printre cei înfornați se strecurau și mulți trântori. Cu toate acestea temându-se de a nu și retrage ajutorul dela cei în adevăr săraci, preferă a se lăsa să fie amăgit de către căți-va mișei.

Fama se răspândise despre bine-facerile lui, și din țările cele mai depărtate alergau la dînsul cerșetorii și vagabondii. «Haidem, diceau trândavii din toate locurile, haidem să profităm de prodigialitățile *fiului avarului!*» căci așa numiau ei pe copilul lui Ali.

Acastă năvălire de săraci, cu toate că nu decuragia pe Ben-Ali de a și urma opera, îl măhni însă mult; își aduse aminte de cuvintele necunoscutului din pădurea de castani, și aflându-se ca ulmit și fîmăntat de predicerea lui, se determină a se duce să-l vedă.

Luă dar drumul către pădure, și află pe bătrân în același loc și în aceeași poziție ca și în trela oră: ar fi gîs cine-va că din momentul acela nu se mai mișcase din loc.

«Tată, îi dîse Ben-Ali, salutându-l cu respect, nu m'am încredut vorbelor tale, le-am luat drept espresia relei voințe a acelor ființe miserabile, cari în egoismul lor, se nevoiesc a delărma tot ce nu vine dela dîsele; experienta însă m'a făcut să ved că nu reoa voință și egoismul, ci înțelepția și generositatea îmi vorbiau prin gura dumitale; ea m'a probat stîma ce de acum înainte se cuvine să am în păreriile și prevederile tale: lasă dar această solitudine și vino cu mine în cetate; vei fi mentorul meu și me vei ajuta cu consiliurile dumitale, voiesc benele, dumneata îmi vei arăta cum să-l fac.»

Necunoscutul îndreptă o căutătură afectuoasă asupra junelui, și chîmămându-l pe nume:

«Ben-Ali, îi dîse el cu un ton profetic, tu voiesci să las această pădure; n'a venit însă timpul; e necesar ca o mai mare experientă să te facă a și recunoște erorea. Intornă-te în cetate și împlinesce pînă în fine mistia ce îți-ai luat; urmază generoșei tele aplecări, și când din toate tesaurele tele nu îți va mai rămănea de cât o arcă cu aur, când în cetate ce ai crezut că o vei face fericită nu vei vedea de cât maladii, crime și miserii, revino pentru ultima oră în selba acesta, și eu te voi consola.»

În deșert Ben-Ali stărui ca să l'însoțescă, în van îl promise că 'se va supune orbesce; necunoscutul scia că junele nu era încă destul de pățit spre a crede fără nici o îndoință prevederile lui; el nu l' mai respunse și și căută de lucru.

Fiul lui Ali reintră în cetate trist și posomorât mirându-se cum necunoscutul a putut să l' scie numele și să l' vorbescă cu atăta siguranță despre cele ce a să l' se întămplă. Și fiind-că viitorul în care avusese atăta încredere l' se părea de aci înainte nesigur, începu a nu l' mai desprețui predicțiile. Cu toate acestea el remase ca și pînă aci tesaurlul săracilor cărora nu înceta de a le distribui în toate zilele aur. Însă, dacă Ben-Ali era tot așa de generos către scăpetați, tot atât de bun și înfornații, nu mai simția aceeași plăcere ca pînă aci în fapta sa; căci vedea bine că nu atîngea scopul ce și propusese.

Coprins de durere, cugetător și nescind ce să mai facă, se determină a esamina și a vedea cu ochii se l' de fructe produsese bine-facerile sele. Într'o zi dupe ce împărți eleimosinele săracilor, ca tot-d'a-una, se stravești ca un cerșetor, și se duse în taverna unde se adunau scăpetați pe cari l'ajuta el. Ce spectacul hidos și desgustător! Cerșetorii își băteau joc de bine-făcătorul lor: îl contra-făcea, ridicându-l pînă și sentimentele umane, acele sentimente care făcu pe Ben-Ali să le dea pâne și să l' inavutiască. Unul îi imita în deridere vocea, altul mișcărilor, altul gesturile în hohotele de ris ale grămădiilor de trântori. Vagabondii și prostituatele se îmbătau cu licuiri spîtuose, ridicînd toște în sănătatea nebuului, precum numiau ei pe bunul dar nemintosul Ben-Ali, ce plătea chelulenile orgiilor lor. Când sarcasmii nu mai cunoscură marginii și când desordinea fu în culme, Ben-Ali se descoperi și strigă cu indignație:

«Me cunosceti voi, o miserabililor! Eu sunt Ben-Ali, ucel nebul, precum me numiți voi, care spre a ve îndulci miseria viețuim într'o deplină abstenență. Voi me batjocoriți, rîdînd de numele meu și parodiînd faptele mele! Ve abandon, ingraților perversi; reintrați în miseria voastră și suferiți intemperia timpilor și famea; fiind-că precum nu sciti a prețui virtu:ea și a respecta, așa nu sciti a face o bună întrebuire de ceea ce ve dă ea. Voi ați ficut din făcătorul vostru de bine, un subiect de batjocură, și fiind-că cei ce fac bine umanității suferind nu sînt de cât nisce trimiși ai lui Dumneșeu, voi ați ris de Dumneșeu, și Dumneșeu ve părăsese.»

Pronunțînd aceste cuvinte, Ben-Ali eși din tavernă, dat celei mai crude căințe de o mare și ireparabilă erore ce comisese.

A doa zi de dimineață îndeșert îl așteptară acești miserabili; noștea veni și bine-făcătorul lor nu se mai arătase. Înflămîndiți și desperați, creșură că generositatea era o datorie pentru Ben-Ali; se deciseră dară a năvăli în casă l' și a obține prin forță ceea ce buna voință l' refușa.

nsă Ben-Ali care preveduse consecințele, așe-
dase împregiur o guardă numerosă, ce-l nevoi
a se retrage, vociferând în contra lui Dumne-
deu și încercând cu mii de blăsteme pe acela
ce le refusa eleimosina de pînă aci.

Sufletul lui Ben-Ali era frământat de cuge-
tări diverse; inima-l coprinsă de o melancolie
profundă îl făcea să verse lacrimi. Une ori își
indrepta căutătorele către cer, ca cum l-ar fi
luat de martur că el a făcut tot ce putuse spre
a-și împlini datoria, pe când perversitatea ome-
nilor îl recompensa prin batjocură și insultă.
Cu toate acestea conștiința venia să-l acuse nu
de binele ce făcuse, ci de binele cesc îndoa de
a-l mai face.

Acești cerșetori, îi dicea ea, speră în tine;
cuvine-se acum a-ți uita pentru că, în beția lor,
a-ți blăstemat? Cuvine-se a-ți abandona să mōră
de sōme fiind că a-ți abusat de bunetea ta? În
vins de admonițiile ce-ți făcea conștiința, s-o de-
termină a ajuta încă pe acești desperați. Care-ți
fu însă intristarea când, vizitându-și casele,
le află pe toate deșerte, afară numai de una, care
era cea mai mică! Suma aurului se-ți fusese în
calculabilă, dar numărul săracilor fusese și mai
mare.

Ben-Ali își aduse aminte de bătrînul din pă-
durea de castani, și părăsind cetatea alergă spre
a da de singura ființă ce-ți putea alina durerea
sufletului.

« Te așteptam, dise bătrînul vedend pe Ben-
Ali; vino, fiule, urmază-mă, fiind-că voi să-ți
arăt opera ta în toate consecințele ei. »

Și l conduse pe culmea unui deal.

« Privește, ve-ți tu cetatea? »

Ben-Ali își indreptă căutătorele către Alep
și se întorci. Cetatea ardea, casele lui erau în fla-
cări, și un șgomot ca al întâmpinului a două ar-
mate, ajunse pînă la aușul se-ți.

« Alah! ce ved? strigă Ben-Ali... foc, mă-
cel, incendiul coprinde suburbiile, ome-ții se u-
cid, se sugrum.... Uite colo pe pragul acelei
case ver-și, și din-colo în piața Hat-Meidan, și
dinaintea geamiei lui Oream, ome-ții pe cari-ți
chinulesc!... »

— Iecă-ți opera, îl intrerupse bătrînul; masele
de trântori, atrase din toate părțile lumii de pro-
digalitățile tele, flămânșite și turbate a-ți năvă-
lit asupra cetățenilor, și acestia s'a-ți nevoit a-și a-
pera proprietățile. Cetatea arde, sângele curge,
și cei cari vor mai scăpa din luptă vor peri ne-
apărat de maladiile ce trag dupe dinsele mise-
ria și măcelul. »

Ben-Ali tremura ca varga la vederea teribi-
lilor rezultate ale faptei se-ți.

« Tu a-ți voit a ajuta săracii, urmă necuno-
scutul, și i-a-ți demoralisat prin eleimosină; ai

transformat în trântori nisce ome-ții laborioși,
și din onești părinți de familie, a-ți făcut ome-ții
de nimic, cari-ți și petrec nopțile în orgii infame!
Dumne-șeu a destinat pe ome-ții pentru labōre;
labōrea e o lege a naturei, și infracția ei aduce ca-
lamități; nu eleimosina, care degradă pe om,
ci travaliul productiv, care-l regenerază, se cu-
vine a se procura infortunațiilor. Privește acel
pămînt necultivat și brăsdat de vâi ce se întinde
dela marginile pădurei pînă la ri-ș; dacă în loc
de a-ți împărți averea ca să nutrești ofșositatea,
a-ți fi chîmătat pe săraci la travaliu, făcend apel la
fi laborei ca să cultive aceste câmpii, pe om nu
l-a-ți fi degradat deprindendul să întindă mîna,
și aste vâi sterpe încă de mult s'ar fi schimbat
în nisce grădini încântătoare, unde omul dă-
du-se unei labori fositose, și-ș ar fi aflat tot de
o dată nutrimentul și distracția, și mulțirea
inimei și sănătatea. Cu a miilea parte din au-
rul pe care l-a-ți risipit spre a încuraja lenea, a-ți
fi putut construi mărețe palate cari ar fi deven-
nit asilul tuturor laboratorilor în recreație, dă-
nd în același timp prin construirea lor de lucru
scăpetaților; printr'acesta te făcea dispensato-
rul celui drept natural al omului, dreptul de
a vieți lucrând; a-ți fi putut cresce numeroșe
turme de animale cari ar fi fost de mare ajutor
omului în labōrea se-ți. Putea să te încungiorci
de sapiență și artiști; dela cei d'anteu a-ți fi a-
flat mijloce de a cultiva pămîntul în modul cel
mai nemerit spre producere în progresie geo-
metrică, când cei-l-alți ar fi dat noă farmece
naturei și ar fi indulcit viața celor-l-alți ome-ții
prin puterea talentelor și geniului lor.

Ast-fel tu a-ți fi devenit produșul săracilor,
toți ridicăți la demnitatea de om prin căpetarea
vieței cu sudōrea frunșei lor, și toți fericiți de
a putea trăi cu produsul labōrei lor. P'e când e-
le mosina i-ș deseca tesauerele spre a demoralisa
pe săraci, făcend u-ș să trăiască în viașurile ce
aduce nelucrarea, și îi degradă înveșându-ș să
întindă mîna, o mai înșeleptă întrebunșare a
averi tele ar fi putut să asigure buna vieșuire
a neavutului laborator, adăogindu-ș tot d'o dată
și chiar averile tele.

« Cei-l-alți avuți, pe d'altă parte, geloși de glo-
ria ta, s'ar fi nevoit a te imita, a te întrece, și
în curând pămîntul întreg s'ar fi acoperit de a-
vute secerășuri, de pomii fructidori, de turme nu-
merose, de mărețe palate create prin labōre. »

Ben-Ali asculta aceste cuvinte cu cel mai
viu interes. Imaginația îl făcea să-ș formeze o
idee răpitoare despre tabelul plin de fericire al
noălor colonii ce-ș proiecta să fundeze. Apoi
reamintindu-ș că tesauerele se-ți s'a-ți risipit:

« Căt sunt de nefericit, dise el, de a afla ace-
ste adevăruri aș de mari tocmai acum când e
prea târșiu! Tesauerele mele s'a-ți desecat! Ce

pot să mai fac acum când am devenit ca ultimul din muritori?

— Ai încă o casetă plină cu aur, răspunde bătrânul, cu ea nu'ți poți apropia nemărginite coprinșuri și a edifica numeroase și mărețe palate, dar e de ajuns spre a cumpăra un mare domeniu și a face fericirea a mai multe mii de laboratori. Productele noii poporații îi vor permite cu timpul ca să aduie noii averi cu care vei cumpăra sumă de pământuri ce se vor acoperi de noii colonii. Atunci numerul celor ce te vor bine cuvînta se vor înmulți; cetățenii Alepului îți vor decreta o coroană și vor înălța un mare monument în memoria ta.

Ben-Ali era răpit de bucurie. Par' că vedea acum colonia formându-se ca prin farmec; privia laboratorii mulțumiți, însuflețind această noii creație; vedea prin prisma imaginației sapienței și artiștii înăvuițind și înfrumusețând opera ce Dumnezeu a încredințat-o geniului uman. Recapit de fericire, fiul lui Ali, voi a'și exprima recunoștința către bătrânul necunoscut.... însă această dispăruse.

*Din colecția de nurele și parabole înscrite a D-lui
J. M. Răduanu*

GEORGE SION

S'a născut în anul 1825, în Moldova, în satul Hirșova, moșia familiei Sionesci, căpătâș dela Ștefan cel Mare și Bun. Începătorul familiei Sionesci în Moldova a fost un așa numit *Demir Gezeiș*, fiul al Hanului tătaresc, care, fiind în serviciu ostășesc la Ștefan cel Mare, desvoltase cea mai mare vitejie asupra Turcilor; aci se îngropă Demir; — aci primi legea creștină el, fiu și nepoți sei; — aci îl boteză Ștefan și 'l cunună cu o nepoță a sa, dăruindu' de dăstare, și tot o dată și pentru merit, o moșie întinsă, unde își făcu el locuința în virful movei. Atăta despre origina familiei. Să ne întorcem acum la persoana poetului *George Sion*: el își făcu studiile în patrie. Fiind-că tată-seu nu era în stare a' l înștră de ajuns din moșia familiei, de aceea în vârsta de 18 ani dete pe fiul seș George în cancelaria judecătorei, în care înveță anteta rutină a procedurii; dupe aceea înse cășinat de către capul unei despărțiri din ramura administrativă, și aședat în stat cu lefă. El însă avea dorința nestinsă de învețătură, de aceea, îndată ce și gătea datoria cancelariei, alerga acasă și se ocupa necurmat cu preurmarea studiilor; cărțile, ce și le putu procura din păstrarea neînsemnatei se lefe, erau desfătarea lui și petrecerea cea mai plăcută. Prin această studiare se făcu un fel de autoritate literară-limbistică în cancelaria în care se afla. Toți dere-

gători din aceea îl întrebaș, când era vorba despre vre un cuvînt noii (neologism), ori despre croirea vre unuia ce nu se afla încă în limbă.

Fiind el drept și liberal în toate cugetările și simtemintele sele, nu se putea apropia nici cum de lumea birocrateică, — de deregători statului; dar lui îi era și mai plăcută viațuirea retrasă de sgomotul cel deșert și ruinător al viațuirei publice de atunci lipsită de ori-ce scop comun și mai 'nalt. Din această cauză starea lui era stăunară: el nu putea nainta nici de cum; ba din contră, el trebuia să cașă jertfa mai curând ori mai târziu, însă neapărat, și să se înlătore din deregătorie, pentru cât timp va ține domnia nedreptăței, neconstituțională. Minutul sosi și poetul o păți fără întârziare: dupe patru ani de zile în deregătorie, Iecă Directorul cancelariei vine de o dată cu un numer din „*fôla pentru minte, inimă și literatură*” din Brașov, și i arată un vers, destul de nevinovat, intitulat: „*Vitorul*”, care însă conținea unele alegorii asupra Rușilor asupritori. Pentru acest vers fu George Sion depărtat din deregătorie.

Această judecată aspră din partea guvernului îi căștigă o vedă însemnată înaintea publicului: de aceea începură aleși societății a' l cerceta în umilita lui locuință și a' l poști la mesele și petrecerile lor. Cu această ocașie se face secretar la compania boerilor arendași de vâmi. Dupe ce a încetat răsămplul arendării, se hotărî să se ocupe cu economia. De aceea cu puțina sumușoră, ce și-o păstrase din lefă, luă în arendă moșia părintească de la Hirșova la anul 1847, toamna. Aici se ocupă parte cu economia, parte cu preurmarea studiilor, chiar în casele părintești. Sôrtă însă il smulse în curând și din astă stare și il face să curme de o dată și economia și studiile; căci în primăvara anului 1848 erupse în Franca revoluția pentru înființarea libertății publice și comune pentru toți ômeni. Astă mișcare află următori în totă Europa, și prin urmare și în Moldova. Moldoveni încă se adunară, se consfătuiră și formulară dorințele țerei pentru reformele cerute în țera. La această mișcare luă parte via și el. Sion, însă astă încercare eși reș. Domnitorul *Mihail Sturza*, respinse toate cererile nației: pe capl îi prinse, îi bătu cumplit și îi deșteră pe toți; între aceștia era și George Sion; el încă fu nevoit să și părășiască patria și petrecu prin Ardeal și prin Bucovina în restimp de vre un an și jumetate, pînă când a cășut Sturza Vodă de pe tronul domniei și a venit „*Gri-goriu Ghica*”, când se întorse în patrie, unde ocupă sub Domnitorul Ghica, deregătorie de Arhivar al Statului, care o purtă cât-va timp; dupe aceea trecu din Moldova în România, unde

se pregăti pentru edarea unei foi literare române, care o și publică în cursul de câți-va ani, sub numele « Revista Carpaților » în care desbătu cu destulă căldură interesele cele mai întezite ale renascerei culturale, solidariei și înaintării naționale în tot ce este « adevăr, bun, înalt și frumos. » Însă fiind că impregiurările nu erau destul de favoritoare, — fiind că corupția, remasă dela regimul fanariotic, încă tot și avea tristește urmări, și afară de aceea, fiind-că dela 1848 a început mai totă lumea a se ocupa numai cu politica de toate zilele și mai mult cu cea culsă de pe drum; de aceea întreprinderea cu o foște curat literară, renascătoare de viață literară, națială, nu putea avea prevedere de o viață îndelungată; o suspense dupe câți-va ani din nepăsarea sprijinei publice. De aceea poetul G. Sion se apucă de alte lucrări literare mai sigure pentru înriurirea renascerei nației române, adică de traducția unor istorii române scrise în alte limbi; el traduse istoria Daciei de Fotino, apoi aceea a fraților Tunusli.

PRIVIGĂTORĒA

1. O privigătore
Dulce cântătoare
A lui Dumneșeu !
Cânți tu de plăcere
Său de mângătere
Sufetului meș ?
Plângi tu cu suspine,
Său me 'ngăni pe mine,
Care plâng mereș ?
O privigătore ! cântă, nu 'nceta,
Căci acei ce plânge, te va asculta !
2. Cușca de sclavie
Îți însușă ție
Melodia ta ?
Stelele te 'ncântă,
Luna te descântă,
De mai poți tipa ?
Eș acela, care
Gem în subjugare,
Nu mai pot cânta !
Dar tu, pășerică cântă, nu 'nceta !
A ta armonie pe mulți va 'ncânta !
3. Tu u'ai libertate,
Eă nu am dreptate,
Cum de mai trăim ?
Tu în chinurii grele,
Eă în patimi rele,
Cum de nu murim ?
Ce ne mai remăne
De ađi pină măne,
Ca să mai dorim ?

O privigătore ! cântă, nu 'nceta !
Să avem speranță, pôte vom scăpa !

4. Un român ascultă
Cu durere multă
Armonia ta;
El prea bine știe,
Că tu de sclavie
Voleai a scăpa :
Căci și el doresce
Lanțul, ce l manceșce,
Să 'l pôtă sfărma !
O privigătore ! cântă, nu 'nceta !
Cântând, de durere ne vom alina !
5. O privigătore !
Fă-te solitoare
Către Dumneșeu !
Prin a ta cântare
Spune'i cu 'nfocare,
Că lanțul e greș,
Că Românul plânge
Cu lacrimi de sânge
Pentru dreptul seș !
O privigătore ! cântă, nu 'nceta !
Dumneșeu din ceruri te va asculta !

PUNGA MEA

1. Dracul știe, cum o dată
Remășese punga mea
Ca 'n deoșce deșertată
De tot ce fusese 'n ea.
Căta cșudă și mănie
Me pornea, când o vedeam
Măndră, măndră și pustie !
La proverbul vechșu gindșam :
« Punga, căt de strimșuroșă,
Când e plină,
Îți alină
Orice chin său dor te-apasă. »
2. Me sorbșam de dulci minute,
Când găndșam că'i șuvenir,
Și, privind la florii cusute,
Suspinaș într'un delir.
Dar când cei ce aș pretenșii
Venșă, cerend dreptul lor,
Uitam orș și ce sentenșii
Și diceam iar gănditor :
— Punga e sufletul din lume;
Eă nimic
Pot să șic,
Când vorbesc de al ei nume. —
3. Me juram adesea oră
Pe Elves să imțez;
Să tot străng, să'mi fac comoră,
Ca să pot să 'naintez;

Ca să capet vr'un rang mare,
Să me fac și deputat
În obșteasca adunare,
Om de merit și 'uacmnat !
Dar când apa la mori vine ,

Și morarii
Are darul,

D'a să îngâmfă în sine.

4. Când am bani, filosofia
Totă pere 'ntr'un minut ;
Nu pretind deputăția
Saă cinea de ținut.
Uit ori și ce jurăminte
Am făcut saă am visat,
Și me fac din trei cuvinte
Cel mai mare blăstemat ;
Daă încolo, daă încôce ;
C'un sărac
Pomă fac ;
Și când cațl... în pungă pace !

5. Cine-va ar crede pôte
Punga lucru ne'nsemnat,
Dar eă ăic, și am dreptate,
Că e lucru prea cludat.
Cățl banchieri ađl per de fôme !
Cățl mișel judecători !
Cățl pentru-ale pungei pome
Se târăsc lingușitori !
Și tot punga face tôte !
Eă ađl vrea ,
D'aș putea,
Să reclam la cer dreptate !

6. Punga cumporă și vinde
Cuget, suflet, Dumneședă,
Între simțiminte-aprinda
Și 'ntroduce ori-ce ređ ;
Și ea... tot ea ! tot înobită !
Ură n'are nicăiri,
Când virtutes prigonită
N'are loc de-a ei cinștiri !
Dar să tac, căci n'am dreptate !
Sint sărac
Ș' o să'mi fac
Singer satira în tôte.

George Slon.

IMENUL ȘI AMORUL

I

Imenul și Amorul la început trăiaă
În bună amicie.
Țiindu-se de mână, poeți îi visaă,
Și lămea mulțumită trăia în bucurie.

N'aveaă de căt un templu și un comun altar
În Citera ferice,
Încununat cu rose și cu mărgăritar.
Aci toți muritori veueaă să sacrifice.

Aci pentru victime se aduceaă ados
Plăpânde turturele,
Colombe ca zăpada și miei pe alee.
Serveaă în acest templu cinc-ăeci vergine bele.

Spre aria sonină, spre al tăriiel deă,
Din selbele umbrôse,
Se înălța profumul prinôșelor meret
Și imnuri nunțiale se auđiaă volôse.

Poeți dară nume acestui timp dorit :
Etatea cea de aur,
Căci viața ori și căru era un plăă stropit
De mana fericirei, de un ceresc tesaur.

II

Daă Ura ce păndôce pe bietul muritor
Și îi adapă tralul cu suc otrăvitor,
Ne mai putend să'î rabde senina fericire,
Turbează și gândește l'a lui nefericire.
Îndată ea aștă pe sora'î din infern,
Discordia fatală, flagel cumplit, ctern !
Și demonul acesta s'avintă către sôre.
Din gura lui resușă o 'nveninată bôre.

În Citera frumôșă, sub verde sicomor,
Dormeaă plăcut în brațe Imen și cu Amor.

Discordia din sboru'î alătorea descinde.
Ea le admiră somnul, dar ura o coprinde.

Se ăltă și o pomă zări 'ntr'un portocal.
O ia , pe ea înacrie acest cuvint fatal :

« Presint această pomă, din voi celui mai tare. »
O pune între dînși, suride și dispere.

Din somnul lor cel dulce când ăei se descept,
Vederea lor pe fructul fatal căđu d'a drept.

« A mea ! » strigă Imenul, citind acele scrise.
« Te 'nceli, cū sint mai tare ! » semeț Amorul ăise.

Voiescî să'î spun, copilă, cele ce s'ad urmat ?
Imenul și Amorul de păr s'a 'ncăerat.

Ba încă, cum spun uni, chiar în acea bătae,
Își amulseră cu totul cosița lor bălae.

D'atunci și pînă astă-zi ei sunt mereu certați.
Ei cari pînă atuncia trăiau ca nisece frați.

Amorul căruî place o dulce simpatie,
S'a însoțit c'o fată ce l' dice Nebunie.

Dar ce sudori și lacrimi! Oh! ce grozave munci,
În ori ce colț de lume, a suferit d'atunci!

Imenul pînă astă-zi și el prin lume cată
Să-și afe o soție. . . dar încă l' neafată.

Imenul și Amorul de multe ori suspin
Când își aduc aminte de tratul lor cel lin.

III *

Adesea-ori, copilă, în revărsat de flori
Te duci peste câmpie
Și împletești girlande din fragidele flori.
Imenul și Amorul tot ambla 'n pribegie!

În cursul vieții tele tu a să l' întilnesci.
Sîlesce-te, copilă,
Intr'înși amicia din nou să stabilești.
Căci starea lor de astă-zi e demnă val' de nulă!
Gr. H. Granden.

VASILE ALESANDRESCU URECHIA

Vasile Alesandrescu Urechia s'a născut la Pătra în Moldavia la anul 1834. Dupe familie, se trage din vița Vornicului George Urechia, ăntelul istoric Moldav, iar numele de Alesandrescu l'a primit numai prin întîmplare, adică: un bun al lui, fiind protopop la Hărlău în Moldova, s'a sub-scriș la toate afacerile oficiale, dupe datina de atunci, numai cu numele de botez, *Alesandru Protopopu*; de aci urmași lui scriindu'și dupe aceea și numele familiei, s'au numit Alesandresci, adică, « fiu lui Alesandru, ori urmași lui. » Și-a făcut studiile gimnasiale în Academia din Iași, iar cursul de literatură și științele filosofice le-a învățat în universitatea din Paris, unde a câștigat și gradul de licențiat în literatură. Dupe terminarea acestor studii fuse numit director la Ministerul de învățămînt al Moldovei și profesor de literatură la universitatea din Iași, în care posturi a desfășurat activitatea cea mai neadormită și mai conștiințioasă și zelul cel mai ferbinte pentru năintarea învățămîntului în Moldova, arătând conștiințele cele mai lăpăte și mai temeinice în toate ramurile științelor ocupației sefe. Pe lângă acurata și conștiințioasă împlinire a datorințelor legate de sarcina sa, a conlucrat foarte mult la dia-

rele politice: « Stăoa Dunărei, Zimbrul și Vulturul, » și la foile literare: « România literară și Ateneul Român, » în care a desvălit neprețuitele comori ale literaturii noastre, arătând într'un chip învederat, mai ales în ramul literaturii poetice și al celei istorice, că într'insele se vede, ca într'o oglindă, starea desvătărei spirituale a românului din toate vécurile, de când a început a se scri și a se tipări și în limba lui câte ceva; astfel și-a dat nevointă să verse în cunoștința tuturor auditorilor și cititorilor sei totă neprețuita avere spirituală națională, ce ne-a ramas ca moștenire sufletescă dela străbuni noștri din timpurile cele mai vechi și pînă în zilele noastre. Afară de acestea a mai dat la lumină și cărți scolare pentru învățătura tinerilor elevi, precum: « Istoria Românilor, » pentru folosul școlilor poporane, și altele. În anul 1862 s'a trimis din partea guvernului României în Spania, ca să cerceteze în arhiva statului de acolo și să copieze documente istorice, atîngătoare de istoria Românilor.

Acestă notă a fost scrisă la 1864. — În urma santei zile 2 mai, a fost chămat din Iași ca director al Ministerului Instrucției publice și ca profesor de Istoria și Literatura Română la Universitatea din București. Cu veuirea domnului Al. Crețescu la Minister, domnul Urechia s'a retras din directorat. Retragerea domniei se acausat cele mai sincere regrete în sufletul celor cari iubesc cultura poporului, căci a lăsat în urma sa o amorțială atât de fatală școlilor. Domnul Urechia este unul din acei bărbați cari prin forța sufletescă și activitatea lor, dau mișcare și viață unei societăți întregi. Meritul lor se învederează atuncia când încetez d'a mai fi între noi, atuncia când încetează influința lor asupra noastră.

CARACTERILE GENERALE ALE POESIEI ROMANE

N'am putea defini caracterile generale ale poeziei române, de n'am despărți mai ănteu în cursul desvătirei sefe *trei restimpuribi*, cari, de și legate între sine, sunt totuși deosebite în privința particularelor înăriunțe, ce au avut asupra lor deosebite evenimente mari. Din același isvor ar urma, să se nască aceeași poezie pentru toate timpurile; dar dacă poezia întrégă are același isvor, nu trebuie să uităm, că *materialul*, în care este chămat artistul-poet să și întipărescă trăirile misterioase ale idealului se, că acel material pôte fi deosebit în fie-care subiect, și deosebința materialului, adausă la deosebința civilisărei, concură mult la schimbarea *formei*,

de nu a înseși poeziei, pe care o pun evenimentele, ca și schimbarea limbajului, în condiții deosebite, de la un restimp la altul, dela o parte dintr'un restimp la alta.

Așa fiind, suntem nevoiți și pentru poezia română să luăm seama la timpurile în cari a izbucnit din peptul românesc, și să deosebim și pentru dinsa acele trei restimpuri în cari se copriind caracterile ei generale. Aste trei restimpuri sunt următoarele :

1. Restimpul eroic, dela timpurile cele mai vechi pînă la 1714, începutul domniei Fanarioților în țerile române.

2. Restimpul nefericirei și al apăsării sub domnia Fanarioților 1714—1821.

3. Restimpul nou, dela 1821 încôce.

CARACTERILE POESIEI ROMANE DIN RESTIMPUL EROIC (— 1714 .

Străbuni noștri, ocupați necurmat cu apărarea țerilor străbune contra popórelor străine inundative, au trebuit de sigur să simtă nevoia de a și forma și satori limba mai timpurie de cât ori-care altă nație ; coloni aduși de Traian din deosebitele părți ale împărăției romane, fiind nevoiți să stea cu toți cot la cot, ca să formeze murul contra năvălirilor barbare, au trebuit să și topescă între deosebitele provincialisme într'o limbă comună, mai latină, de cât fie-care din provincialismele latine, și mai vechiă de cât fie-care din ele.

Dacă formarea limbii s'a făcut cu abata răpedire, s'ar mira cine-va, cum de avem așa de puține monumente literare din restimpul eroic al poeziei noastre? «*Străbuni noștri au scris, cum dice părintele Mitropolit Dositei, atata cât au putul birui în acei veci grei ai țerei.*» Dacă monumentele restimpului eroic snt rare, nu urmază că asemenea restimp n'ar fi fost în poezia română : el a fost la tóte națiile cari au avut eroi și inimă, și cine ne va nega eroi noștri ? cine póte trage la îndoială măreția faptelor Românilui ? Deci lipsa comorilor române poetice din restimpul eroic se póte atribui numai împrejurărilor grele, nefavoritive scrisorei, ceea ce este datorința istoricului de a cerceta. Existența acestui restimp nu se póte nega astă-zi când avem poezii ca «*Tatarul*» din colecția Domnului Vasile Alesandri. Într'adever, aceste puține versuri ne pot da prea bine trăsăturile generale ale poeziei române din restimpul eroic. *Bravura, sumeția, sarcasmul* (batjocora, luarea în ris, compătimitința către cel învins), *simplitatea, naturalitatea, versificarea cea mai firăscă și mai puțin măestrită și îngrijită, cădînța* (ritmul) *combinată fără nici o măestrie și numai mecanică* : Iecă caracterile ce result

din «*Tatarul*», din «*Român verde ca stejarul*», ori «*Movila lui Burcel*» ș. a. pentru poezia eroică a străbunilor noștri, *tot caractere ale conștiinței de putere proprie și de condurere către dușmanul învins.*

În cronicile noastre națiale se află mai multe citări poetice, cari întăresc dinsa noastră despre trăsăturile poeziei române din restimpul eroic.

Restimpul acesta e în mare asemănare cu restimpul celor ántei poezii grece, cum a fost : *Lin, Pean, Treem, ș. a.*

CARACTERILE POESIEI ROMANE DIN RESTIMPUL NEFERICIREI SUB DOMNIA STRĂINĂ

Acest restimp este avut în monumente literare și se desină cu trăsături fórte marcate și respicâte.

Poesia română ia în acest restimp o desvălire epică deosebită ; *minunatul mitologic*, al unei mitologii națiale, se amestecă cu patimile dramatice.

Dupe timpurile pline de eroi, vin timpurile de asuprință ale fanarioților. Atunci se formează de sine un fel de *cruciada misterioasă*, un fel de *asociare francmasonică*, ale căreia statute sunt : *Patria, naționalitatea, dreptatea, răsbunarea celor împilași și nedreptăți asupra asupritórilor, resboiul în contra Turcilor și Grecilor.* Dar această societate nu se formează sub conducerea Domnitorilor, căci aceștia erau străini, ci sub conducători sei proprii, în desimea codrilor : eroilor lui Ștefan cel Mare dela *Resboeni* (Valea-albă), le urmează eroi dela *Strungă* ai lui Codrênu, Mihul și al altor asemenea. Aceia strigau de pe malul Nistrului :

«*Măi tătare ! ține-ți calul,
Nu cerca a trece malul !*»

Aceștia strigau în desimea frunzișului :

«*Să scăpăm biata moște
De păgân și de robie !*»

Deosebirea între eroul dela Strungă și între cel de pe malul Nistrului este numai aceea, că, pe când eroi dela Valea-albă și dela Nistru erau conduși de eroi Domni ai țerei și așa aveau în giurul lor tóta țera, luptându-se alătura cu ei pe întrecute : atunci eroul de la Strungă se conduce el de sine și avea abia *consoși doisprededece*, cu alte cuvinte, că eroismul și patriotismul era urgisit de către dușmanul străin ce domnia în țera, și că țera ingenucitată nu se mai putea aduna sub flămurile dela Resboeni, și că numai aceia în peptul cărora coleăia sângele român mai aprins și mai cu furie, alegeau umbra stejarilor, spre a aștepta acolo dioa liber-

tăfel, dioa pe care o sperău cu atâta sete și nerăbdare ca și cruciați redobîndirea Ierusalimului din mâinile păgînilor!

Poesia română din restimpul acesta este în privința caracterilor sale în mai multe puncturi asemenea poeziei trubadurilor sau troverilor din vécul de mijloc; așa sunt următoarele puncturi:

1. *Cădînța*. Invenția și regularea cădînței datează din vécul de mijloc. Lucrețiu, Virgiliu, Oraziu, ș. a. au întrebuit pe alocurua cuvinte cădînțate; dar acesta n'au făcut-o cu precauțtare, ci numai din neabăgare de sémă. Însă în imni bisericesci din vécul de mijloc este alt ce-va: într'aceștia sunt cădînțele aședate dupe o regulă anumită. Acesta adevreșce că în versuirea imnilor acelora s'a urmat un sistem satorit de versuire. În cele mai vechi opere poetice cădînțate se vede cădînța întrebuită cu puțin mecanism, și combinarea lor, mai ales la troveri, ne înfățișează câte patru pînă la dece versuri tot cu aceeași cădînță, lucru nesuferit în poesia modernă.

În privința cădînței se află în poesia română din acest restimp aceeași libertate ca și la troveri din vécul de mijloc: aședarea ei încă nu e defiptă; se ved câte patru, cinc pînă la șapte și mai multe versuri cu aceeași cădînță. Așa de esemplu:

Fruză verde stejărel!
Sux în sus pe colnicel.
Cu puțuca lingă el,
Sue-mi-se Nenicel,
Pușor de volnicel,
Român verde stejărel,
Românaș tras prin inel! ș. a.

(Nenicel și Viorică.)

2. *Alegoriile*. Al doilea caracter comun troverilor și poetilor noștri din acest restimp, este dă-să întrebuițtare de *alegorii*, sau *asemănări ascunse*, aceste valuri ale adevărului, aflate la Răsărit sub domniele tiranice și despotice, sub cari adevărul numai învălit se putea respica fără pericol din partea vorbitorilor sau scriitorilor.

Doinele și baladele române sunt mai tôte alegorii. D-nul C. A. Roseti a ridicat, surt cățiva ani, cu mult talent, în «*Stéoa Dunărei*» vălul străveșt al multora din ele.

3. *Symbolurile*. Al treilea caracter al poeziei din vécul de mijloc este întrebuițtarea animalelor simbolice de ființe misterioșe. Aici paserile vorbesc, căni se streșugurază, cai sapă cu copitele morminte pentru domni lor, demoni iau formă omenescă, ș. a.

Poesia română din acest restimp are cu co-virșire acest caracter. *Minunatul* său *uimtul*

(*fatum*) poetic, acéșta *ursită* acelor vechi, ne arată în poesiile române: *balauri*, *smei*, *feșți frumoși*, *iele*, *tricolieți* sau *pricolieți*, *sburători* ș. a. tot atâtea remășițe mitologice proprie ale năstre, fără ca să uităm tot o dată și *descăntecetele* și *farmececele*, cari, ca și în *religia* romană și grecă, sunt o fontă în însemnată a poeziei. În *Catul*, *Oraziu*, și la greci, în *Teocrit*, mai ales în idila sau pă torala lui numită «*Fărmeacă-tărea*», aflăm că tot ce numim noi *farmece*, este o moștenire dela cei vechi; apoi farmecile cele romănesci sunt întocmai ca cele grecesci, descrise de Teocrit:

«Sub ajutorul unei dăne se topesce acéșta cêră
«în flacări: așa de îndată să se topescă și să
«se risipescă de asemenea Delfe Mîndénul! Miș-
«cat de brațul meu, fusul se întorce și se rotesce
«în gluru'i: așa să se întorcă și să se rotescă
«necredinciosul în giurul casei mele, învîrtit
«de mâna Vinerei!»

Acéșta întorsură din Teocrit ne amintesce mult balada română: «*Baba Clăușa*».

4. *Amorul și eroismul*. Aceste două genuri despărțite ori unite, ocupă mai cu deosebire poesia vécului de mijloc.

Dar ôre de ce se ocupară poeți aceluși véc numai cu cãntarea amorului și a eroismului?
«Pentru că amorul este o patimă comună la
«tăta etatea, pentru că spiritul vitejesc îi ada-
«cogă prestigiul; pentru că reșoful și lupta erau
«atunci patima lumii întregi; pentru că întreb-
«prinderile aventurôșe erau căutate de toți, și
«cașese ori poeți cãntau cu spada la braț în-
«ainte sau dupe bătae».

În poesia română din restimpul acesta încă predomnesce *amorul* și *eroismul* sau *vitejia* și *bravura*, ba încă aceste genuri se află adese-ori amestecate, ca și la trubaduri, cu cel mai curios amalgam de «*galanterie* și de *ferocitate*, de *nereligiositate* și *superștie*, de *simțiminte dușose*, *compătimire* și de *asprime*».

Cea așteit *doina* din culegerea D. Alesandri, edată la Paris, coprinde pe o scără mai mică, ambele genuri, de care vorbim. În «*Doina doiniță*» avem portretul cel mai credincios al călarului din vécul de mijloc cu tôte aspirațiile lui reșoșose, generôșe, amorôșe, și chiar cu sãlbătăcia, cu nereligiositatea și asprimea lui.

5. *Repetiția versului așteit*. Al cincilea caracter al poeziei din vécul de mijloc este dă-să întrebuițtare a versului așteit, a unui fel de *prodată* sau de *proposiție* care nu numai servia drept mesură pentru întrega poemă, dar încă, ca printr'un fel de asofiare de idei, arăta de ndată geniul poeziei, adică, de este *pastorală*, ori *romanșă* *voioșă*, ori *tristă*, ș. a.

Este mai ales de însemnat datina, de a începe poema cu asemănări neanumite, de *frunțe*,

de obiect de coloare verde, și luate purea din domeniul naturii.

Tot asemenea se întimplă și în poezia română din acest restimp *Frunză verde!*

CELE TREI TĂIĂMİNTE ALE POESIEI ROMÂNE DIN RESTIMPUL CEL NOÛ

Positia cea schimbăcișă a împrejurărilor, prin care trecu România înainte jumatate a vécului al XIX-lea, înriurind și asupra spiritului poetic al Românului, suntem nevoiți a împărți poezia română din restimpul cel noÛ în trei tăiăminte :

Tăiămintul I dela 1821—1830.

» II » 1830—1848.

» III » 1848 pînă în zilele noastre.

TĂIĂMINTUL I.

De unde începe restimpul cel din urmă al poeziei române? Care este cea mai din urmă doină jalnică, în care se stinge grădat cel din urmă resunet al nefericitelor timpuri ale domniei fanariotice?

Eecă ce nu putem numi. Trecerea dela poezia doinelor la a tăiămintului înainte din restimpul din urmă, a fost, dupe socotința noastră, tot așa de șgomotșă și de neprecugetată ca și trecerea dela domni fanarioti și dela limba greacă la domni români și la limba română. Revoluțiile șotiale înriuresc purea și asupra producerilor literare, șile fac părtașe prefacerilor lor. Revoluția greacă națională, pregătită ca toate revoluțiile prin propagandele scriitorilor și ale poeților greci, nu este străină, credem, de revoluția poetică a Românilor : dupe cum ea a pus în lucrare prefacerile șotiale din Principatele române dunărene dela 1821, de asemenea resunarea id-ilor eteriștilor greci pe pămîntul românesc a ocasiat și prefacerea poeziei române din domeniul *pastoralei* și al baladei în al *odii*, al *romanței* de astă-șii.

Când flamura neatrănării grecesci fălșai la lasi în mânele Domnului Ipsilanti, strigătul *«Să trăiască Grecia!»* atăta de înșeles de către poporele apășate, găsi un resunet profund în inima Domnului *Tudor Vladimirescul* din România, și cu flamura și el în mână, dar cu flamura *română*, respuse : *«Să trăiască neatrănarea română!»*

Când un Mavrocordat, un Stavros și alți șmulseră dela citara lor poetică córdeler, pe cari plânșese Grecia în decurs de patru vécuri (1453—1821) dupe neatrănarea sa; când în locul acestor córdere triste, acordară acelea din cari șcôșeră apel la libertate : atunci și la Români, fură codri părășiți de bravi cari eșiră la lumina zilei și

la aplaudul unei nații ce renasce, și poetul român, șdrobindu'și citara doinelor, citara aceea pe care 'naintași o numiseră *«frați de cruce»*.

«Să scape biata moșie
De păgini și de robie!»

ca și Mavrocordat, ca și Stavros, fac să resune pe córdere noi :

«Frați uniți, nu ca tâlhari,
Ci ca Români, ômeni mari,
Veniiți să ne sfătuiți :
Ce-ar trebui ? cum să fim ?

(*Rugăciunea lui Văcărescul, 1821.*)

și iară :

«Ha! Române! ha!, voinice!
Lasă ripe, vâi, colnice!
Ha!, moșnen de vitejie!
Lenea nu e dată ție.

Ha!, Române! căci e vreme,
De când țera ta tot geme,
Șuferind rușini și grôșe
Sub cumpirarea multor lôșe.
Ha!, voinice, te arată,
Că tot eaci ce-ai fost o dată!
Cu unire și cu minte,
Cu de arme drepturi știnte,
Cerule slava ta voeșce.
Ha!, voinice, birușce!»

(*Cânt. rom. Văcărescul, 1821.*)

Nici o îndoială! Chiar de nu s'ar sci că aceste poeme mici s'au făcut în minutele mișcării eteriștice grecesci, chiar și atunci asemenea porniri energice, isbucnind din peptul unui Român în fața lumii, am gici înriurința unei deosebite prefaceri șotiale asupra poetului.

În adevăr, această prefacere a fost pregătită și la Români, alătura cu fabricarea *minelor* la cari era Grecia să pună foc contra Sultanilor.

Așa Văcărescul face pe *Saturn* (în deschiderea teatrului român pentru întâia dată în 1819) să dică Românilor :

«M'ășeș aici, nu me mai du,
Secerea'mi lepșdată,
Cșornicul dreptat v'aduc
P'Astrea prea bogată.

Cu toate bunele acum,
Cu véc de aur vine :
Întimpinați-o de pe drum,
Precum se cuvine.

«O maică patrie aveți,
Un duș de frați ve portă;

Supuși, unirei anpuneți
Puterea relei sorte.

Uniți ve înțelegeți voi
Cu de Români mărine,
La tot d' o glăsuire voi,
La dragostel 'tregime.»

TĂIĂMINTUL II

AL POESIEI ROMÂNE DIN RESTIMPUL DIN URMĂ 1830 - 1843

Strigăte și porățuirii înalte și pline de o nemuritoare vedere ! Numai Virgiliu a mai scituit, ca poetul cel ânteu al regenerăției noastre naționale, să strebată cu cele mai simple cântări ale sele prin cețele cele mai dese ale viitorimeii !

Un deosebit merit al celor ânteu imne, ce resunară în cei d'ânteu trei-deci de ani ai véculei XIX. , este acela că se ațintiră numai asupra causei naționale *politice și soțiale*. Simpla scriere a codicei noi de legi, *alcătuite romănesc* la 1818, a fost de ajuns, ca să descepte în peptul unu Român patriot simțimente și isbucnițe de entusiasism. Văcărescul strigă :

« Ah ! de ar putea a ne dobîndi
Și câte avem perdute !
Atunci ce dăburii n'ar gîndi,
Ce gurii ar mai fi mute ?

Atunci ș' acel corb sărman,
Iar acviliă s'ar face,
Ș' ori ce Român ar fi Roman,
Mare 'n resboiă și 'n pace ! »

Pînă și cauza unirei o găsim iuchieind ânteu în tăiămint al poesiei romăne din restimpul din urmă. Într'un apostrof, un blăstem din acele sute și miî, ce s'au adresat de atunci încôce Milcovului :

« De unde 'ți vine numele, păreu fără putere,
Ce despărțirea nemului tu îndrănesci a cere ?
Mută 'nceputu'ți, Milcov sec, de va să 'ți dobândescă,
Sfârșitu'ți va, lumea ostînd, în vecl să te urască !
Desprețuire frați daș puteri'ți ne n'semnate,
Căci despărțit, ori depărtat, *fratele e tot frate*.

În ani acestuî tăiămint al poesiei romăne de mare însemnătate încep a resuna lirele lui *Connachic, Beld-man, Cărlôva*, ș. a. Caracterile generale ale poesiei din tăiămintul acesta, pe lângă spiritul de naționalitate, sunt următoarele :

1. Înriurința scriitorilor greci asupra poețiilor noștri.
2. Întrebuințarea mitologiei grece și latine în locul celei naționale din doine și balade.
3. Cădința începe a se regula.
4. Limba este încă plină de barbarism.

Dacă a fost poesia vre-o dată icôna credincioasă a societăței : apoi a fost poesia romăna din tăiămintul acesta. Dupe publicarea regulamentului organic (1833), pe de o parte uni Români lepădară antereul și ișlicul și luară în locul lor surtuluc și pălăria, pe de altă parte cu lusul și obiectele Apusului se introducea cu răpedire și idei franceze, germane ș. a. Arlecinada, ce era în cele din afară ale Romănului, se făcu curând și în cele din ântu.

Aceeași arlecinadă înluri asupra renascerei noastre literare. Cu tôte acestea alăturarea cu poeme amorose și bacice, în care deitățile mitologice grece înlocuise pe deitățile mitologice romăne, începură a se ivi poeme, adesea forțe nemerite, în cari poeți își preumblău péna pe tótă întinsa ramă a patimilor și a simțimentelor, dela cele mai înți și mai pornite la cele mai dulci și mai nobile.

Caracterile generale ale poesiei romăne din tăiămintul acesta sunt :

1. *generalul*, și
2. *spiritul imitator*.

Generalul este tendința poețiilor de a se ocupa cu ideile *eredite (moscenițe)*, bună oră cu simțimentele și patimile înțelese de fie-ce om, și numai cu oșebire de acelea, cari sunt dește proprie a nației poețului. Racin, Corneiu, Șecspir au scris în mod general.

Literatura ce se nasce sub tendința acesta a generalisărei, a rare ori reușese. Primim mai lesne o operă, de și numai de mijloc, dar originală, națională, de cât o operă de mijloc generală.

Dela greutatea ce întimpin poeții de mijloc în poemele generale, provine și tendința cea fatală a *imitărei autorilor străini*, acea trăsătură, din nenorocire, atăta de comună a poesiei noastre din ani acestuî tăiămint.

Acastă mănieră de imitație este forțe stricată și degenerătoare pentru poesia romăna, pentru că ea respică simțimente străine și într'un chip străin de modul de a cugeta al Romănului. Prin acesta desvoltarea spirituală a Romănului, în loc să înainteze, se desnatură și se incurcă.

V. A. Urechii

INCONSOLAȚIA

L'a mele chinuri, l'a mea durere,
Nici un remediū nu mai găsece,
Fruntea'mi se înclină tristă 'n tăcere,
Grijii și necesari me eoplețesc.

In al meu suflet e intristare,
In fațã'mi jale, in pept suspin,
De ce? când viața'mi este în flóre
Ca 'n primăvară un fragid crin?

Unde tot fuge? unde tot sböră
A mea gândire nefucetat?
La vr'o vergină ce me adoră?
La vre un ânger blând și curat?

Său dulci iluzii ce me încăută
Cu-a lor speranță de viitor,
Me tot agită, me tot avintă?
De ce sint ast-fel de gânditor?

Ah! a mea crudă nefericire
Tôte acestea 'mi-a scaturat;
Amor, speranță și fericire,
In d'iori de d'ioă m'au delăsat.

Aveam un frate ce cu iubire
Intr'a mea cale dîmbia voios,
Ca un lucifăr de bucurie
Pe cerul senin, splendid, frumos.

Dar val! se stînc, peri din lume,
Lăsând in sinu'mi un dor nemplut,
Și d'ioa -- noptea scumpul său nume
Pe a mea bușă să'l tot recit.

A vieții cupă se sparse plină
De tinerete și de plăceri;
Muri când d'ioa este senină,
Când omul n'are griji și dureri, —

Sorta mea crudă, nesățioasă,
Numai cu-atîta nu s'a 'mpăcat;
O lovitură mai durerosă
In existență amar 'mi-a dat.

Aveam un tată, bătrîn părinte,
Care speranța mea sprijinea,
Purtându'mi grija, luând aminte,
Crescere bună voină să 'mi dea:

Trecu ș' acesta plin de mahnire
La vecnicie, neconsolat
D'un fîu departe d'a sa iubire,
Prin țeri străine de mult plecat.

In a sa luptă, in agonie
Când vrea să sbore sufletul său,
Se silea 'n peptu'l ca să 'l mai ție,
Picînd cu lacrimi: «Ah! fiul meu!

«Unde ești, vin-o, al meu iubite,
«Ultima'mi vorbă să'ți adresez!
«Dorul de tine să nu m'agite,
«N'apl simți viața acum că perș!

Dupe aceste sfășietoro
Cuvinte cari nu le-oți ulta,
Intorcînd capul cu intristare,
Își dete 'n dată suflarea sa.

Acastă scenă de 'nfiurare
'Nainte'mi este nelncetat.
Când sint in lume, in adunare,
De gânduri negre sint tarburat. —

Ca colme 'n fine l' aceste tôte
Rele ce viața'mi o vestejesc,
Ș' o soră plină de bunătate
Ce 'mi mai remase, astă-ți jălesc.

Ea ce ca flóra primăverosă
Abia 'ncepuse a 'mboboci,
Din rădăcina'l d' un reu vînt scosă,
Cădu alături și se păli.

A seze grații și frumusețe
Erau d'un farmec încântător,
Născută'n lume să se resție
In flori, iluzii, cântări, amor.

Cu o zimbire, cu o cătare
Domolea chinul din peptul meu,
Și cu frățiasca ei consolare,
Nectar a sorbet mi da mereu.

Ast-fel aicea a mea junie
O trec in chinuri și in plânsori,
A sörtei mele grea vijelie
A smule din cale'mi dragile flori.

Ca barca care plutind pe mare,
Nu are cărmă și marinar, —
Bătut de vînturi și ars de sörce,
A mele țile per in ădar.

Ah! dragi și scumpe umbre iubite.
Ca trei luciferi pe cer grați...
Astă-ți voi sunteți mai fericite
Căci împreună ve bucurați:

Iar eu me sfășiu de intristare
Și suferință p'acest pămînt,
Ca turturelui ce nu mai are
Soție dulce, și gemc 'n vînt!

1865 P. Angelescu.

VINDEREA FEMEILOR PE PIETELE LONDREI

Sufia vîntul nordului și chiciura scînteia la rațele palide ale unui sôre de noemvriu. Pedestrul grăbit, cu figura învîlîită în gulerul lat al mantalei, urma calea pe lungile trepădare; și trăsura armăriață a lordului, bine ferestruită, bine închisă, uruia greu și tare; iar carul elegant al junei și frumoșe miss, și tilburiul nepăsătorului dandy atingeau abea pavagiul alunecos și poleiat, atât de întep mergeau cai, atât de tare îi mâna visitiul impacient d'a ajunge. Era mulțime: mulțime de popor care ridea, convorbîa și și arunca glume grosolane; mulțime de pedestri cari se opriau un minut, se înălțau în virful picîtoarelor, se uitau său întrebau, apoi continuau calea nepăsători; și, din mijlocul mulțimei, cu tot vîntul de nord care sufia și chiciura care scînteia la rațele palide ale unui sôre de noemvriu, se audia vocea răgușită a unui telal care mereu repeta cu un ton asupra și monoton: «Doă guinee! domnilor, doă guinee!...» «Vedeți-o, este încă jună, forte și robustă. A venit din munți Scoției. Doă guinee! domnilor, doă guinee!...» Și ceea ce strigau ast-fel pe una din pietele Londrei, era o femeie, o femeie jună încă, cu fața brună și pălită, cu ochiul negru și despîcat ca migdala, cu părul negru, o biată copilă din Scoția. Ah! pentru ce n'a reماس ea în munți unde a vedut lumina! Un fiu din ai bătrînilor clani, cari ar fi luat-o de soție, n'ar fi pus-o nici o dată la mezat... Ea era amărită, aprôpe môtă, cu capul ascuns între genunchi, și tremurând; căci sufia vîntul nordului și chiciura scînteia la rațele palide ale unui sôre de noemvriu, și biata scoțiană nu avea ca să se acopere de căt un tartan ciuruit, iar în piclôre nisce pantoffi de pele grósă, vechi și rupți; și cu părul cel lung își ștergea lacrimile cari i curgeau și rôte pe obraji învinețiți. Biată femeie! și de câte ori s'apropia vr'un mûșteriu, mai trebuia să se scôle, să se întorcă, s'o resuciască grosolanul telal, care striga și mai tare: «Doă guinee!» Îndurare! Doă ore sunt de când ea tremură, doă ore de când telalul strigă: «Doă guinee!» doă ore de când mulțimea din giurul ei ride și glumesce. Și trăsura armăriață a lordului, bine ferestruită, bine închisă, uruia greu și tare; iar carul elegant al junei și frumoșe miss, și tilburiul nepăsătorului dandy, atingeau abea pavagiul alunecos și poleiat, atât de lute mergeau cai, atât de tare îi mâna visitiul impacient d'a ajunge. Apoi era tare frig! Și nimeni nu se arăta ca să o plângă, nici chiar ca să o cumpere. Și cu tôte acestea, când se ridica, când strângea tartanul ca să i desineze bine talia, când își sorbia plânsul, când se sforța ca să țimbească pentru a o cumpere, s'ar fi putut ve-

dea că era jună și frumoșă: ar fi cumpereat-o cu doă guinee... Biată femeie! Iecă iar șede.... Cum plînge! Cum să nu plângă când mulțimea se depărtează, când nôtepa se apropie, când nimeni nu vine ca s'o cumpere, când va trebui și mâne să revină..... Dar un strălucitor faeton, cu armării nobile, cu cai sprinteni, cu friele încrustate de aur, se opresce: portița se deschide, o femeie coboră, o femeie jună, frumoșă, cu surisul încântător și bine-voitor. «Este ea, o recunosc, este frumoșă miss Adha, ficalui Byron. — Cine n'o cunoșce? Este niana săracilor!» dic din tôte părțile. Ea înaintează, se apropie; da, este chiar dînsa; acum vorbesce cu telalul și apoi cu scoțiana. Vedeți, îi dă doă guinee, doă guinee noi. Doă guinee, și cu tôte acestea scoțiana n'o urmează; cătă generositate! Și pe când vorbeiau în giurul ei, biata scoțiană trecea ca o săgétă prin mulțime, și alerga, sărutând guineele, spre un bărbat care șede p'o bárnă. «Tine, îi dice ea, iecă aur, du-te și îți plătesce chiria; pentru acêsta votai să me vinđi, să mă faci neferice, smulgându-me dela copii noștri; dar un ânger a avut milă de mine.» Si cu ochi cătă strălucitorul faeton. «Bieți mei copii, cum me vor îmbrățișa de-seră, căci ei mă iubesc! Oh! te rog, Friz, du-te lute, nu te amusa la cărciumă, întorče-te ca să me conduci, căci mi-e frig, sint înghiătată.» Bărbatul se sculă, luă bani fără să dică nimic, și se depărtă. Ce? nici o lacrimă, nici o plângere pentru acêstă femeie care clîntănia de frig, care de doă ore, suferia o mie de morți!

Ed. Gouillet.

ARTA RESBOIULUI

FORMĂ ÎN DECE CÂNTURI, DE LOCOTENENTUL-GENERAL
COMITELE DU PONT (1)

Domnul comite Du Pont, înțelegînd că nu ajunge ca rebelul să fie celebrat de tôte córdele lirei, voi ca și preceptele artei să fie cîntate în poezie, voi ca și poezia să dicteze însăși legile militare, precum odinioară a dictat legile civile.

Dacă exceptăm pe regele Frideric al Prusiei, nimeni, pînă ađi, nu s'aŭ ocupat de acêstă mare lucrare. Și acêsta nu trebuie să ne mire. Geniul nu ajunge pentru un asemenea sujet, mai tre-

(1) Paris, la Firmin Didot.

bue cunoștința rebelului, și această știință nu se poate cuceri de cât în tabere și prin experiență, așa că autorul unei asemenea poeme trebuia să fie un poet rebelator; calitățile suverane pe cari, din fericire, le reunește generalul Du Pont.

Dacă autorul nu ne-ar fi spus că acest cod a fost compus în zilele de repaos, am fi crezut că 'l-a scris, aci sub cort și în mijlocul taberei, aci în șanțuri sau reșimat de tuu, căci atâta de mult datele sunt răpedi, atâta de mult desvoltările sunt expresive și adeverate.

Cităm mai întâi portretul soldatului june:

«Arenă unde s'orta te chiamă, june rebelic,
«cere ca tot din rangurile ei să fie generos ca
«dînsa: din teatrele omenesci, ea este cel mai
«pompos. Tu dar, care ești consacrat superbe-
«lor ei jocuri, trebuie ca tesaurul unei juneți
«oțelite să le egalezi prin nobilitate cu rolul tău
«strălucitor. Dacă nu sunt pericole de cari să
«tremure inima ta, trebuie ca să răspunzi mî-
«driei prin vigore; nimic să n'o intrică, și în
«lupte, ardorea ta, fără a se îmuia, să o des-
«voltezi într'egă.»

«Tu, al cărui ochi belicos vegheză stin-
«dardul și 'l mîntuie splendoroasă, află darurile
«nascerei cari fac pe junele soldat să izbucnescă
«în putere: pe fruntea lui marțială scintee o
«chireă vie, scaunul rîșei se le are de catete un
«sin larg din care sboră suflarea abundantă
«sub muschi lui de oțel curge o vină ardetore,
«mersul său are focul răpede al luptei; cu a-
«gera 'l mână se unesc bratul nervos, și toate
«mişcările lui, imaginile sufletului, îi descoper
«îndată energia și făcarea: așa este rebelicul
«adeverat care se naște pentru lupte. El va sci,
«la trebuință, să învingă toate asprimele climate;
«să urce toate cimele și stâncile; să sară negrele
«cripe din văile selbatice. El va sci să îndure
«iernele cele mai aspre, și arșița desertelor ar-
«detore. Sinul său, oțel viu, pe care 'l-a călit
«natură, va înfronta frămîntarea și tortura fôr-
«mei. Constanța lui tot va învinge, și tesaurul
«lui bărbătesci și nesecabile vor străluci peste
«toți termi.»

Să asistăm acum la exercițiul fantasinului:

«În aerul marțial al junelui soldat, contin-
«plați atitudinea pe care mai întâi o studiază!
«El își întărește piciorul, ridică fruntea, și su-
«perba înfățișare răspunde de viațoarea lui. El
«merge, și măsurând întinderea pașilor săi, a-
«cțiunță vederea la căleusul său aliniat. Vocea
«cadentei este reșimul său abil: ea îi deprinde
«urechiă și înaintează cu dînsul. Această feric
«armonie a mișcărilor rebelice vegheză la în-
«cercările juneți se le cariere; în acele ranguri
«pe cari le animă și susține tot de o dată, im-
«primă legile unei luptei egale, al cărui pieșil

«vor vedea în ziua victoriei; pasul acesta, plă-
«pând încă, este un pas către glorie.»

Câtă mlădiere! Câtă facilitate! Cine ar fi crezut c'o să se exprime un subiect atîta de sterp? Trebuia talentul autorului *Artei poetice*, talentul lui Boileau, ceea ce n'a lipsit domnului Du Pont.

Iecă cum termină evoluțiile cavalerului:

«Un avînt marțial, precursor de lauri, pare
«că anunță furia unei ciocniri sîngerose; ran-
«gurile, la aspectul acesta, tremur de un dulce
«orgoliu, și cai mișcați se albesc de spumă.
«Regimentul înaintează, se însufleșește; mer-
«sul său se inflacă treptat, ca pentru luptă.
«Semnalul suprem, atît de scump bravurei,
«sună, și tot se avîntă fără frîn. Sabia scinte-
«înd se ridică în aer, nori pulberozii arunc ful-
«gere, cerul se întunecă, pămîntul bubue și
«pare că geme sub ardinta încîierare. Dar o
«voce se înalță și tună cu lungi ecouri. La su-
«netul ei, tot cedează, și vijălia înțepenește de
«o dată în sborul ei.»

Ast-fel generalul Du Pont a sciut să amestece preceptele cu exemplul, practica cu teoria. Trebuia varietate pentru a susține atenția. Figurile celebrilor rebelici se grupează asemenea într'acest tablou.

Am voi să ne oprim la cîntul al șeselea, unul care ne-a interesat mai mult, pôte pentru că se ocupă de timp modern. Cîntul acesta e atrăgător ca cuceririle rebelicilor a căror istorie o zugrăvesce; aflăm aci vervă și entuziasm pentru toți aceia cari au murit cu onoare în acea luptă a Franței contra Europei. Nu este un cînt, ci o poemă, o poemă omerică în care musa poetului cîntă laudele patriei. Am voi să traducem câte-va părți; dar pentru a 'l aprăui, ar trebui să 'l cităm întreg. Terminăm, recomandînd această poemă ostașilor români și făcînd câte-va observații. În mijlocul acestor frumuseți, am vețut ici-colo convinte cari nu 'gi au locul, adesea repetiții de rimă; lungimea poemei va face pe cititor să le ierte, dar autorul va șterge aceste pete ușore dintr'o poemă care 'l va înscrie numele în panteonul muselor Franței.

Omul civil, citind poema generalului Du Pont, va afla tot ceea ce face ostașul pentru a protege independința căminului domestic; militarul chiar, în cortul său, în ajunul luptei, gîndind la cele coprinse într'însa, va afla cu ce să 'și inflacă sîntul amor de patrie.

A eşit de sub presă și se află de vinzare la sub-semnatul și la toate librăriile și birourile postale din Bucuresci :

CĂLETORIA DOMNITORULUI

CAROL I IN STRAINATATE

UN VOLUM MARE DE 364 PAGINE CU PORTRETELE M. M. I. I.

DOMNUL ȘI DOAMNA ROMÂNIEI

DESINATE DE ARTISTUL

CAROL SZATHMARY

PICTOR ȘI FOTOGRAF AL CURȚEI

*Prețul unui exemplar este 6 lei noi. Vin-
detorilor se dă un rabat cuvenit.*

TIPOGRAF-EDITOR, IOAN WEISS
STRADA BĂTISTEA, CASA D-LEI COSTAȘOICI.

Este adăvurat că mulți au înecat lucrădarea publicului, promițând a publica câte în *lună și stele*, dar îndată ce au strâns vro o sumă de bani, au amânat publicația la calendele grăcesci. — Dar dacă s'ar aduna toate sumele stôrse de acești speculatoari, cifra ce ar rezulta ar fi foarte neînsemnată pe lângă aceea ce publicul datorește bnețior autori și gazetari pentru cărțile și foile primite.

Cred că împlinim o datorie de solidaritate, publicând numele celor-va rețde plată, cu simbolul morței în cap, îndemnând pe confrăți noștri diariști ca să se feresească d'a mai acredita asemenea individe cari primesc câte un an și doi publicația, iar când este la plată : *nici n'aud, nici nu ved*, — ceea ce este o hoție adăvurată. Publice și cele alte administrații de gazete, numele unor asemenea etarlatani filoliterari : pentru ca eu timpul să ajungem a cunoșca totă tagma lor.

Dumnezeu să erte pe :

- I. D. Sotirescu (Focșani) pentru 33 lei noi.**
- G. Dimitrescu (Dorohoiu) pentru 22 lei noi.**
- C. G. Vasilianu (Dorohoiu) pentru 22 lei noi.**
- G. Onițescu (Tîrgu Jiului) pentru 33 lei noi.**
- Halepliu (Ploiești) pe 33 lei noi.**

etc. etc. etc. etc. etc. Luați sâma coii cu murea pe căciulă!